

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до другої редакції проекту національного стандарту
ДСТУ ХХХХ:20ХХ «Паливо для двигунів.
Моторний метод визначення октанового числа»

1 Підстава розроблення проекту національного стандарту

1.1 Підставою для розроблення проекту національного стандарту ДСТУ ХХХХ:20ХХ «Паливо для двигунів. Моторний метод визначення октанового числа» є:

- застосування Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2014 року № 927;

- наказ ДП «УкрНДНЦ» № 184 від 14.12.2015 р щодо скасування дії ГОСТ 511-82 «Топливо для двигателів. Моторный метод определения октанового числа» з 01.01.2018 року;

- договір № 5/3 від 06.06.2016 р. між ТОВ «НДІ «МАСМА» та ПАТ «Укртатнафта» - «Розроблення проектів національних стандартів ДСТУ «Паливо для двигунів. Дослідний метод визначення октанового числа» та «Паливо для двигунів. Моторний метод визначення октанового числа»;

- Технічне завдання на розроблення проекту національного стандарту ДСТУ ХХХХ:20ХХ «Паливо для двигунів. Моторний метод визначення октанового числа»;

- Витяг з протоколу дистанційного засідання ТК 38 від 30.11.2016 № 62 щодо розгляду першої редакції проекту стандарту ДСТУ ХХХХ:20ХХ «Паливо для двигунів. Моторний метод визначення октанового числа» та необхідності розроблення другої редакції проекту зазначеного стандарту.

1.2 Тема відповідно до програми робіт з національної стандартизації - Додаток 2 до Програма робіт з національної стандартизації на 2016 рік (код завдання 466.2.1.2-2016).

1.3 Узгодженість проекту національного стандарту з вимогами технічного завдання - проект національного стандарту розроблено згідно з вимогами технічного завдання на розроблення проекту національного стандарту ДСТУ ХХХХ:20ХХ «Паливо для двигунів. Моторний метод визначення октанового числа».

2 Термін виконання

Стандарт буде розроблений в такі терміни:

початок – другий квартал 2016 року,

завершення – другий квартал 2017 року.

3 Призначеність і завдання національного стандарту

3.1 Кінцеві результати, яких необхідно досягти, та завдання, які передбачають виконати, застосовуючи національний стандарт - забезпечення вітчизняної промисловості національним нормативним документом на

моторний метод визначення октанового числа з використанням одноциліндрової установки УИТ-65 або УИТ-85 та УИТ-85М, яка надає точні, відтворювані результати випробувань. Аналогічні установки типу УИТ застосовують для визначення октанових чисел автомобільних бензинів більшість випробувальних лабораторій в Україні. На даний час в Україні діє міждержавний стандарт ГОСТ 511-82 «Топливо для двигателів. Моторний метод определения октанового числа», в якому передбачено застосування установки типу УИТ. Згідно наказу ДП «УкрНДНЦ» від 14.12.2015 року № 184 цей стандарт чинний до 01.01.2018 року.

Перевірка ГОСТ 511-82 «Топливо для двигателів. Моторний метод определения октанового числа» показала негайну потребу в розробленні національного стандарту на дослідний метод визначення октанового числа в моторних паливах. Моторні палива, зокрема автомобільні бензини, випускаються вітчизняними підприємствами та закупуються за імпортом у великотоннажних кількостях. Згідно Технічного регламенту все паливо, що виробляється, вводиться в обіг та реалізується на території України проходить оцінку відповідності акредитованих випробувальних лабораторіях та органах оцінки відповідності. Міждержавний стандарт ГОСТ 511-82 «Топливо для двигателів. Моторний метод определения октанового числа» включено до Переліку національних стандартів, добровільне застосування яких може сприйматися як доказ відповідності палив вимогам Технічного регламенту, який затверджено наказом Мінекономрозвитку від 01.10.2014 року № 1179.

На даний час в Україні чинний гармонізований національний стандарт ДСТУ ISO 5163:2012 «Нафтопродукти. Паливо моторне і авіаційне. Визначення детонаційних характеристик моторним методом (ISO 5163:2005, IDT)». Для визначення октанового числа даний метод передбачає застосування стандартного одноциліндрового карбюраторного чотиритактного двигуна лише моделі CFR F-2. Єдиним виробником цього приладу визначення октанового числа моделі CFR F-2 на цей час є компанія «Waukesha Engine Division, Dresser Industries, Inc.», USA, та його вартість складає приблизно 20 млн. грн. Зазначений стандарт застосовують в нормативних документах України на моторні палива як арбітражний метод;

3.2 Пріоритетні питання, вирішенню яких сприятиме розроблений національний стандарт - розроблення національного стандарту ДСТУ «Паливо для двигунів. Моторний метод визначення октанового числа» необхідне для забезпечення застосування Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив;

3.3 Наявність в проекті розроблюваного національного стандарту положень, що відповідають законодавству, викладають їхню суть з посиланням на відповідні підпункти, пункти. Підрозділи, розділи тощо проекту національного стандарту та абзаци, підпункти. Пункти, частини статей, статті тощо відповідного акта законодавства – в національному стандарті будуть використані нормативно-правові акти, якими регулюють і регламентують питання охорони праці тощо.

4 Характеристика об'єкта стандартизації

4.1 Коротка характеристика об'єкта стандартизації та його відповідність потребам національної економіки й суспільства, споживачів, сучасному рівневі наукових досягнень, знань і практики - об'єктом стандартизації є моторний метод визначення октанового числа в паливах для двигунів. Стандарт встановлює моторний метод визначення детонаційної стійкості, вираженої октановим числом, авіаційних і автомобільних бензинів та їх компонентів з октановим числом до 110 одиниць.

Вимоги до безпеки під час застосування методу перебуватимуть в межах, встановлених чинним законодавством.

4.2 Взаємозв'язок об'єкта стандартизації з іншими об'єктами даної та суміжних сфер стандартизації – стандарт на моторний метод визначення октанового числа в паливах для двигунів можна застосовувати поряд з ДСТУ ISO 5163:2012 «Нафтопродукти. Паливо моторне і авіаційне. Визначення детонаційних характеристик моторним методом (ISO 5163:2005, IDT)».

4.3 Підстава для визначення показників, норм, характеристик, положень тощо проекту національного стандарту.

Під час розроблення проекту стандарту були використані нормативно-правові акти, якими регулюють і регламентують питання охорони праці, тощо, зокрема:

НАПБ А.01.001-2014 Правила пожежної безпеки в Україні;

Державний реєстр нормативно-правових актів з охорони праці (Реєстр НПАОП, затв. наказом Держпромгїрнагляду № 102 від 20.06.2006).

4.4 Проект національного стандарту, що розробляється, у порівнянні з ГОСТ 511-82 містить:

додаткові розділи «Нормативні посилання», «Суть методу», «Відбирання зразка проби», «Вимоги безпеки», «Подання результатів»;

інші розділи викладено відповідно до ДСТУ 1.5:2003 «Національна стандартизація. Правила побудови, викладання, оформлення та вимоги до змісту нормативних документів (ISO/IEC Directives, part 2, 2001, NEQ)».

5 Взаємозв'язок з іншими національними НД

5.1 Належність проекту національного стандарту до групи взаємопов'язаних національних стандартів - розроблюваний стандарт ДСТУ XXXX:20XX «Паливо для двигунів. Моторний метод визначення октанового числа» входить до групи взаємопов'язаних національних стандартів «Рідинне паливо», до якої входять стандарти на авіаційні та автомобільні палива та низка стандартів на методи їх випробувань.

Код УКНД 75.160.20.

5.2 Належність проекту національного стандарту до групи національних стандартів на однорідну продукцію - розроблюваний національний стандарт входить до групи однорідної продукції – палива для моторних двигунів.

5.3 Національні стандарти, з якими потрібно пов'язати чи узгодити проект національного стандарту - розроблюваний національний стандарт пов'язаний з стандартами безпеки, еталонними паливами та розчинниками,

мірними колбами та бюретками.

Стандарт буде оформлено згідно з ДСТУ 1.5.

5.4 Національні НД, що їх треба перевірити, переглянути, скасувати, відновити, чи до яких необхідно внести зміни після прийняття проекту національного НД – після розроблення національного стандарту ДСТУ «Паливо для двигунів. Моторний метод визначення октанового числа» необхідно буде вносити відповідні зміни до:

- Переліку національних стандартів, добровільне застосування яких може сприйматися як доказ відповідності палив вимогам Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, судових та котельних палив, затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку України № 1179 від 01.10.2014;

- нормативних документів (національних стандартів, технічних умов тощо), в яких є посилання на ГОСТ 511-82, наприклад:

а) бензини автомобільні Євро (ДСТУ 7687:2015);

б) інші діючі національних стандартів на автомобільні бензини на момент впровадження стандарту, що буде розроблено;

в) технічні умови на бензини автомобільні та палива моторні альтернативні.

6 Джерела інформації

Основні джерела інформації, використані під час розроблення проекту національного стандарту - для розроблення проекту національного стандарту ДСТУ XXXX:20XX «Паливо для двигунів. Моторний метод визначення октанового числа» використано такі джерела інформації:

ДСТУ 1.2:2015 Національна стандартизація. Правила проведення робіт з національної стандартизації;

ДСТУ 1.5:2003 Національна стандартизація. Правила побудови, викладання, оформлення та вимоги до змісту нормативних документів (ISO/IEC Directives, part 2, 2001, NEQ);

ДСТУ 7687:2015 Бензини автомобільні Євро. Технічні умови;

ДСТУ ISO 5163:2012 «Нафтопродукти. Паливо моторне і авіаційне. Визначення детаноційних характеристик моторним методом (ISO 5163:2005, IDT)»;

ГОСТ 511-82 Топливо для двигателів. Моторный метод определения октанового числа;

ДК 004:2008 Український класифікатор нормативних документів (ICS:2005, MOD);

НАПБ А.01.001-2014 Правила пожежної безпеки в Україні;

Показник нормативно-правових актів з питань охорони праці.

7 Додаткові дані

Вимоги до проекту національного стандарту, додатково визначені в технічному завданні, які було виконано під час розроблення проекту НД. Додаткові дані в Технічному завданні на розроблення проекту національного

стандарту ДСТУ ХХХХ:20ХХ «Паливо для двигунів. Моторний метод визначення октанового числа» не були встановлені.

8 Дата набуття чинності

8.1 Дата набуття чинності, з якої передбачено ввести в дію національний стандарт, урахувавши час, необхідний для виконання підготовчих заходів – орієнтовно 1 вересня 2017 року.

8.2 Підготовчі заходи для впровадження національного стандарту.

Впровадження ДСТУ ХХХХ:20ХХ «Паливо для двигунів. Моторний метод визначення октанового числа» необхідно проводити одночасно з впровадженням ДСТУ ХХХХ:20ХХ «Паливо для двигунів. Дослідний метод визначення октанового числа».

9 Інформація про коментарі

На першу редакцію проекту стандарту отримано 101 коментар від членів технічного комітету ТК 38 та зацікавлених сторін – ПРАТ «ЛИНІК», ТОВ «ВЦ «ПММ», ПАТ «НПК «ГАЛИЧИНА», ПАТ «Укргазвидобування», які розглянуто та узагальнено у зводі коментарів. Від десяти (10) організацій надіслано коментарі «Без зауважень»; зауваження і пропозиції в коментарях інших організацій та відповіді на них наведено в зводі коментарів до першої редакції проекту стандарту.

У другій редакції проекту стандарту ураховано 69 коментарів до окремих пунктів першої редакції проекту стандарту, частково ураховано 4 коментаря, 2 коментаря взято до відома, інші коментарі відхилено з обґрунтуваннями, наведеними у зводі коментарів.

Звід коментарів додається.

Директор ТОВ «НДІ «МАСМА»

Б.Ф. Кочірко

« ____ » _____ 2016 р.